

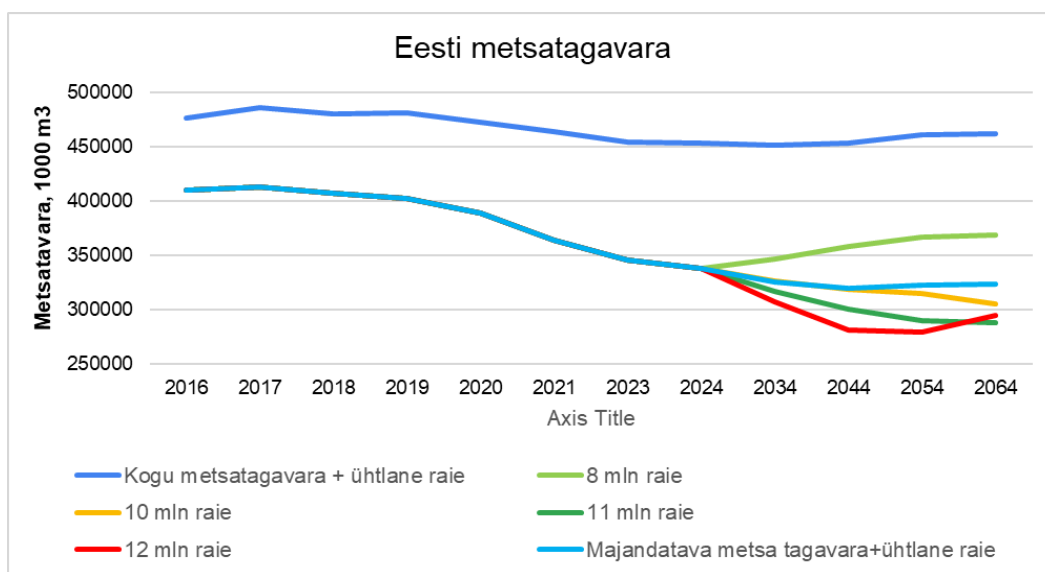
Andres Sutt, energeetika- ja keskkonnaminister
Kristen Michal, peaminister ja Reformierakonna juht
Kristina Kallas, Eesti 200 juht

Tallinnas, 4. mail 2026. a.

Tehnoloogiasektori avalik kiri metsa- ja looduskaitse eelnõu teemadel

Ettevõtjatena toetame me nii Eesti majanduse arengut kui ka metsade heaperemehelikku majandamist. Me ei arva, et majandustegevus metsades peaks lõppema. Kuid praegune metsa- ja looduskaitse eelnõu pakett on jõudnud kohta, kus Eesti olulist loodusressurssi soovitakse ümber jagada viisil, mis ei ole läbipaistev, ei tugine sisulisele ja pikaajalisele mõjuanalüüsile ega arvesta majanduse loogikat. Oleme seda teemat ettevõtjatega juba mõnda aega arutanud ja oleme väga murelikud. Allkirjutanute hallatav metsamaa on kokku üle 10 000 hektari, seega me ei räägi metsandusest kõrvaltvaatajatena, vaid ka omanikena, kes näevad pikaajalist väärtust pigem kestlikus majandamises.

Alltoodud riigi enda prognoosid näitavad selgelt, et isegi nn “ühtlase kasutuse” raie korral ei taastu majandatava metsa tagavara 2015. aasta tasemele ka aastaks 2064. Suuremate raiemahtude puhul langeb varu veel kiiremini ning juba 2040-2050. aastateks jõuame olukorda, kus tänast raietaset ei ole enam füüsiliselt võimalik hoida. See tähendab, et me ei ela mitte metsa juurdekasvu pealt, vaid kasutame ära varu ehk elame tuleviku arvelt.



Graafik: Statistilise Metsainventuuri andmed metsa tagavara kohta, Keskkonnaagentuuri andmed erinevate raie stsenaariumite kohta.

Sellise poliitika otsene tagajärg on vanade metsade kadumine, (väär)elupaikade killustumine, metsavaru ja elurikkuse pöördumatu vähenemine. Need ei ole ajutised mõjud, vaid muutused, mida hiljem tagasi pöörata on peaaegu võimatu, isegi kui raie mahtusid kunagi oluliselt vähendada.

Seaduseelnõud teevad olukorra veel problemaatilisemaks, sest need muudavad ka looduskaitse loogikat. Kui seni on looduse kaitsmine lähtunud loodusväärtustest, siis edaspidi seotakse see sisuliselt majandusliku kvoodiga. Energeetika- ja keskkonnaministri sõnul on

eesmärk fikseerida tänane seis (looduskaitsete piirangutega mets peaaegu 30%), kuid juba täna on metsa elurikkuse seis halvenev ja peaksime kaitsealasid suurendama.

Kui metsamaa pindala tulevikus väheneb erinevatel põhjustel nt raadamine vms ning majandusmetsa osakaal langeb alla 70%, tuleb hakata uusi alasid kaitse alt välja arvama, et tänase seaduse mõistes "tasakaal säiliks". See tähendab, et kaitse ei ole enam püsiv ega teaduspõhine, vaid muutub majanduse surve poliitiliseks ja ajutiseks.

Eesti metsa- ja puidusektori suurimate ettevõtete omandistruktuur näitab, et märkimisväärne osa tööstusest kuulub väliskapitalile. Suurema käibega metsatööstuse firmade kasumist ca 70-75% liigub välismaistele omanikele ja ainult 25-30% jääb Eestisse. Seega intensiivsest üleraiest tekkiv kasum liigub riigist välja, aga laastatud metsad, erinevad looduskahjud ja võimalikud LULUCF "trahvid" jäävad Eesti ühiskonna kanda!

Lisaks tuleb arvestada, et Eesti metsa- ja puidutööstus on viimastel kümnenditel kasvanud osaliselt ka imporditud tooraine arvelt, eelkõige Venemaalt ja Valgevenest. See võimaldas ehitada suuremaid tehaseid ja hoida neid suurema koormusega töös, kui Eesti majandusmetsa aastane juurdekasv võimaldaks. Pärast 2022. a. Ukraina sõda on idast tulnud tooraine praktiliselt kadunud, kuid tööstuslik võimekus on jäänud samaks. See tekitab paratamatult täiendava surve suurendada raiemahtusid Eesti metsades, et täita puidutööstuse varem impordiga kaetud toorme vajadust. Siin on oluline arvestada, et erinevate küsitluste järgi ca 80% inimesi soovib Eestis metsaraie mahtude vähendamist.

Oluline küsimus - kas on mõistlik suurendada looduse kasutust üle jätkusuutlikkuse piiri tööstuse olemasoleva võimekuse järgi või peaks tööstus kohanema kohaliku ressursi tegelike piiridega? Seda olukorras, kus suur osa kasumist liigub välismaistele omanikele.

Vähenenud metsatagavara, võimalikud Euroopa Liidu LULUCF "trahvid" ning Eesti rahvusvahelise maine kahjustumine turismisektori, talentide ja investeeringute meelitamisel on kulud, mida kannab Eesti maksumaksja ja ühiskond tervikuna - mitte väike osa metsafirmadest, kes tekitatud kahju pealt kasumit teenib.

Ka majanduse enda vaates ei ole planeeritav mudel stabiilne - kui raiemaht ületab majandusmetsa juurdekasvu, järgneb paratamatult langus, mis tähendab toorme kättesaadavuse tsüklilisust. See tähendab, et tänane poliitika ei taga metsasektori jätkusuutlikku arengut, vaid loob eeldused tulevaseks järsuks kokkutõmbumiseks.

Meil on vaja ühiskonnas tõsiselt arutada, et millise struktuuriga majandust me soovime. Võiksime vähendada madalama lisandväärtusega ja suurte looduskahjudega valdkondi ja arendada kodumaise tervikliku väärtusahelaga kõrgema lisandväärtusega teadmistel põhinevaid ekspordile suunatud valdkondi, mis kasvatavad Eesti jõukust säästlikult ja pikaajaliselt.

Metsasektori vaatest on mõistlik arendada nii digi- ja loovlahendusi, puitu pikalt vääringavaid valdkondi (puitmajad, (disain)mööbel, ehitusmaterjalid jms) ning vähendada puidu ühekordset kasutamist (tselluloos, pellet, küte). Fossiilkütuste asendamine taastuvate materjalidega on mõistlik ja vajalik, kuid asendusefekt on keskkonnasäästlik ainult kestlike pikaajaliste toodete asendamise, mitte nt kiirmoe ja ühekordsete plastpakendite puhul.

Reformierakonna 2023a. Riigikogu valimisprogrammi¹ eesmärk on kestlik Eesti, kus keskkondlikud, majanduslikud ja sotsiaalsed hüved on tasakaalus. Peatame elurikkuse näitajate halvenemise, toetades looduskaitsealist maakasutust. Kestlik metsandus eeldab, et mets tuleb toime kliimamuutustega ja metsa raietakse vähem kui on juurdekasv. Mets on meile oluline majandusharu - temast saadavad hüved ei saa tulla tulevaste põlvete arvelt.

Eesti 200 2023a. Riigikogu valimisprogrammis² on lubadus tagada, et metsatagavara ei väheneks. Kehtestame alates 2024. aastast kohustusliku raierahu kevadiseks pesitsusperioodiks kõigis Eesti metsades. Toetame püsimeetsanduse võtete kasutamist kõikjal, kus see on Eesti tingimustes võimalik.

Kokkuvõttes on tegemist valikuga lühiajalise kasu ja pikaajalise kestlikkuse vahel. Praegused seadusemuudatused liiguvad selgelt lühiajalise kasu suunas, jättes arvestamata nii looduse piirid kui ka majanduse enda pikaajalise loogika ja toorme juurdekasvu, kus metsa- ja puidutööstus ise muutub jätkusuutmatuks, sest metsa enam ei jätku.

Mida me soovime?

Me ei nõua majandustegevuse lõpetamist metsades. Me soovime, et Eesti olulist loodusressurssi puudutavad seadused võetaks vastu kvaliteetselt hea õigusloome põhimõttel: läbipaistvalt ja teaduspõhiselt, kus metsade raiemaht ei ületa juurdekasvu ja sisulise pikaajaliselt alternatiivseid majandusmudeleid arvestava mõjuanalüüsi alusel.

Seetõttu kutsume üles peatama metsaseaduse ja looduskaitseaduse muudatuste menetlemise ja tellida sõltumatu majanduslik mõjuanalüüs, mis hindab eelnõude pikaajalist mõju Eesti majandusele tervikuna. Sealhulgas erinevate raiemahtude ja metsamajandamise viiside stsenaariumite mõju loodusele ja majandusele (mh majandusliku väärtuse jaotus Eesti vs välismaa osanike vahel), LULUCF kohustuste täitmise kulusid Eesti maksumaksjatele, liigirikkuse ja looduskeskkonna säilimine, mõju Eesti rahvusvahelisele mainele turismi, talentide ja investeeringute meelitamisel jne.

Hiljutine hasartmänguseaduse praak näitas hästi, mis juhtub, kui olulisel teemal seadusega kiirustatakse: tagajärjed on kulukad ja parandamine võtab aastaid. Metsaseadusega sarnane viga on kordades kulukam, sest tegemist on Eesti ühiskonnale olulise loodusressursiga, mille taastamine ei võta mitte aastaid, vaid põlvkondi.

Hetkel jääb paratamatult mulje, et Kliimaministerium ja valitsus kipuvad alluma ühe sektori majandushuvidele pannes ohtu kogu ühiskonna põhiväärtused, looduskeskkonna säilimise ja minnes vastuollu oma enda mandaadi taganud valimisprogrammidega.

Väga murelikult ja tasakaalukat lahendust lootes,

Martin Villig, Kristjan Lepik, Kaarel Kotkas, Sten Tamkivi, Taavet Hinrikus, Markus Villig, Ahti Heinla, Tõnu Runnel, Kadri Tuisk, Triin Hertmann, Ragnar Sass, Martin Sock, Rain Rannu, Andrus Purde, Kaspar Korjus, Anna-Liisa Palatu, Kaidi Ruusalepp, Rainer Sternfeld, Oliver Leisalu, Martin Rand, Hedi Mardisoo, Kair Käsper, Jüri Kaljundi, Katrin Liivat, Taavi Tamkivi, Märt Kelder, Kristjan Lind, Marek Kiisa, Kelly Lilles, Lars Trunin, Kristjan Maruste, Martin Tajur.

¹ <https://reform.ee/riigikogu-valimised-2023/valimisprogramm/kestlik-estli/>

² <https://eesti200.ee/rk-2023/>